

TRENNBARE UND UNTRENNBARE VERBEN

SLOVESA S ODLUČITELNOU A NEODLUČITELNOU PŘEDPONOU

Tradičně se německé slovesné předpony dělí na 3 skupiny:

1. odlučitelné
2. neodlučitelné
3. někdy odlučitelné a někdy neodlučitelné

Ad 1:

Odlučitelné předpony jsou vždy přízvučné. V určitých slovesných tvarech se oddělují od slovesa v přítomku, minulosti a imperativu a kladou se na konec věty. Odlučitelné předpony se neoddělují v infinitivu, příčestích a ve vedlejších větách, pokud v nich sloveso zaujímá poslední pozici.

Mají charakter a) předložek:

ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein- (zastupuje předložku in), **mit-, nach-, vor-** a **zu-**

b) příslovcí:

empor-, fort-, her (herab-, heran-), **hin** (hanauf-, hinaus), **los-, vorbei-, weg-, weiter-, zurück-** a **zusammen-**

Ad 2:

Neodlučitelné předpony se nikdy neoddělují od základního slovesa, jsou s ním spojeny ve všech slovesných tvarech a jsou vždy nepřízvučné. Přízvuk je na slovesném kmeni.

be-, emp-, ent-, er-, ge-, miss-, ver-, voll-, zer-,
v některých případech **miß-** a **ge-**,
a předpony cizího původu: **de(s)-, dos-, in-, re-**

TRENNBARE UND UNTRENNBARE VERBEN SLOVESA S ODLUČITELNOU A NEODLUČITELNOU PŘEDPONOU

1. odlučitelné

a) charakter předložek:

ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein- (zastupuje předložku in), mit-, nach-, vor-, zu-;

b) charakter příslovcí:

empor-, fort-, her- (herab-, heran- atd.), hin- (hinauf-, hinaus- atd.), los-, nieder-, vorbei-, weg-, weiter-, zurück-, zusammen- aj.

Sehen Sie es sich bitte **an**!

Komm bald **zurück**!

Er **steht** bald **auf**.

Nimm den Koffer **mit**!

Prohlédněte si to prosím!

Vrať se brzy!

Brzy vstává.

Vem s sebou ten kufr.

2. neodlučitelné

be-, emp-, ent-, er-, ge-, miss-, ver-, voll-, zer-,
v některých případech miß- a ge-,
a předpony cizího původu: de(s)-, dos-, in-, re-

Heute **begleite** ich dich nach Hause.

Das **empfehle** ich dir.

Verzeihen Sie, bitte!

Warum hast du den Brief **zerrissen**?

Dnes tě doprovodím domů.

To ti doporučuji.

Promiňte, prosím!

Proč jsi roztrhal ten dopis?

Příklady:

němčiny u nás zachováváme tradiční dělení.

6.2.1 Slovesa s odlučitelnými předponami

Odlučitelné předpony mají

a) charakter předložek:

ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein- (zastupuje předložku in), mit-, nach-, vor-, zu-;

b) charakter příslovcí:

empor-, fort-, her- (herab-, heran- atd.), hin- (hinauf-, hinaus- atd.), los-, nieder-, vorbei-, weg-, weiter-, zurück-, zusammen- aj.

Od základního slovesa se tyto předpony **oddělují** v přítomném čase, préteritu a rozkazovacím způsobu. Odlučitelné předpony, částice atd. se od základního slovesa **neoddělují** v infinitivu, participiích a ve vedlejších větách, pokud v nich sloveso zaujímá poslední pozici. Podrobnější vysvětlení a příklady viz příslušné oddíly.

Příklady:

ablegen

Wir **legen** an der Garderobe **ab**.
Odložíme si v šatně.

anbieten

Was **bieten** Sie uns **an**?
Co nám nabídnete?

aufgehen

Wann **geht** die Sonne **auf**?
Kdy vychází slunce?

Ich **sehe** gleich **nach**.
Hned se podívám.

vorschlagen

Was **schlagt** ihr **vor**?
Co navrhuje?

zumachen

Ich **mache** noch die Tür **zu**.
Zavřu ještě dveře.

vorbeikommen

Ich **komme** morgen **vorbei**.
Zastavím se zítra.

weiterfahren

Wir **fahren** sofort **weiter**.
Ihned pojedeme dál.

zurückkommen

Wann **kommst** du **zurück**?
Kdy se vrátíš?

hereinkommen

Bitte **kommen** Sie **herein**!
Vstupte prosím!

hinaufgehen

Gehen Sie die Treppe **hinauf**!
Jděte po schodech nahoru!

Podobně se chovají i další složená slovesa, jejichž první složkou je podstatné nebo přídavné jméno.

Příklady:

stattfinden

Wann **findet** die Vorstellung **statt**?
Kdy se koná to představení?

teilnehmen

Wir **nehmen** an der Feier **teil**.
Zúčastníme se té slavnosti.

wehtun

Der Kopf **tut** mir **weh**.
Bolí mě hlava.

feststellen

Der Lehrer **stellt** die Fehler **fest**.
Učitel ty chyby zjistí.

Jen ojediněle je první složka složených sloves tohoto typu neodlučitelná:

lobpreisen

Er **lobpreist** ihn.
Chvalořečí mu.

staubsaugen

Sie **staubsaugt** regelmäßig.
Pravidelně luxuje.

Avšak:

Staub saugen → Sie saugt Staub. (stejný význam)

Jako jednoduchá slovesa se chovají všechna slovesa odvozená od složených podstatných jmen:

ohrfeigen (*fackovat*) → ich **ohrfeige**
– odvozeno od e Ohrfeige (*facka*)

frühstücken (*snídat*) → ich **frühstücke**
– odvozeno od s Frühstück (*snídaně*)

nachtmahlen (*večeřet*) → ich **nachtmahle**
– odvozeno od s Nachtmahl (*večeře*)

Poznámka:

Velký počet původně složených sloves zanikl v souvislosti s pravopisnou reformou z roku 1998, kdy se jednotlivé složky začaly psát zvlášť: kennen lernen, Maschine schreiben, Rad fahren, sitzen bleiben, spazieren gehen, übel nehmen, wohl tun a mnoho dalších.

6.2.2 Slovesa s neodlučitelnými předponami

Neodlučitelné předpony **be-**, **emp-**, **ent-**, **er-**, **ge-**, **miss-**, **ver-**, **voll-**, **zer-** se **nikdy** neoddelují od základního slovesa, jsou s ním spojeny ve všech slovesných tvarech a jsou vždy **nepřízvukné**. Přízvuk je na slovesném kmeni.

Příklady:

beherrschen

Ich **beherrsche** zwei Fremdsprachen.
Ovládám dva cizí jazyky.

empfinden

Empfindest du Sympathie für ihn?
Pocítuješ k němu sympatii?

entstehen

Wie **entsteht** Leben?
Jak vzniká život?

erreichen

Wir **erreichen** immer unser Ziel.
Vždy dosáhneme svého cíle.

gehören

Wem **gehört** der Sportwagen?
Komu patří ten sportovní vůz?

misstrauen

Sie **misstraut** ihrem Mann.
Nedůvěřuje svému muži.

verkaufen

Wann **verkauft** ihr die Villa?
Kdy prodáte tu vilu?

vollenden

Sie **vollenden** das Projekt nächstes Jahr.
Dokončí ten projekt příští rok.

zerreißen

Warum **zerreißt** du die Dokumente?
Proč trháš ty dokumenty?

Podobně je tomu i v ostatních slovesných časech a tvarech. K tvoření participia II viz 6.6.4.

Jsou-li u slovesa dvě předpony, jedna odlučitelná a jedna neodlučitelná, řídí se odlučitelnost jejich pořadím. Je-li na prvním místě neodlučitelná předpona, tvoří sloveso **vždy** nedělitelný celek a přízvuk je vždy na odlučitelné **předponě**: